

Станіслав Боклан: Після фільму «Поводир» у мене з'явилася більша відповідальність

Станіслав Боклан — український актор кіно і театру, заслужений артист України. Закінчив акторський факультет Київського державного інституту театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого (1984; курс Бориса Ставицького). Після інституту працював десять років у Донецькому обласному російському драматичному театрі в м. Маріуполі. З 1994-го — в Київському Молодому театрі. Основні ролі: Степан («За двома зайцями» М. Старицького, реж. В. Шулаков), Аметистов («Зойчина квартира» М. Булгакова, реж. О. Дзекун), Гас («Ліфт» за Г. Пінтером, реж. О. Катунін), Бадальський («Стальова воля» за М. Курочкіним, реж. Д. Богомазов), Дон Жуан («Дон Жуан» за Мольєром, реж. С. Мойсєєв), Граф («Хоровод любові» за А. Шніцлером, реж. С. Мойсєєв), Астров («Дядя Ваня» за А. Чеховим, реж. С. Мойсєєв), Генерал («Четверта сестра» за Я. Гловацьким, реж. С. Мойсєєв), Торчалов («Торчалов» за М. Вороновим, реж. В. Легін), Абель Знорко («Загадкові варіації» за Е.-Е. Шміттом, реж. А. Білоус) та ін. Знімався у фільмах: «Страчені світанки» (1995), «Атентат. Осіннє вбивство у Мюнхені» (1995), «Нескорений» (2000), «Братство» (2005), «Поводир» (2013) та ін.

Станіслав Боклан

Розмову вела Ольга Велимчаниця

— Ви випадково вступали до Інституту імені Карпенка-Карого. Коли ж першого разу не вступили, це вас не зупинило, навпаки...
 — Не випадково, а за компанію. У дитинстві мене не цікавили жодні самодіяльні гуртки, навіть не знав, що є такий вуз, який вчить на акторів. Я ж святошинський хлопець, батьки працювали на авіаційному заводі ім. Антонова. Але в тому році, коли я не вступив, не вступив і Олексій Горбунов та багато людей, яких ви тепер знаєте, і багато людей вступили, про яких ви взагалі не чули. Після невдалого вступу я пішов на підготовчі курси, поспілкувався з людьми, побачив, що це за професія, і мені сподобалося. Хоча якби зараз мене запитали, чи пробувати, відповідь була б однозначна: дітям я запропонував не йти в цю професію, і вони не пішли. Я вважаю, що в ній, крім усього прекрасного (а це малий відсоток), решта — піт, бруд, кров, праця, суцільне приниження своєї амбітності, часто — одноманітна робота.
 — І робота над виставами — теж одноманітна? А як же процес пошуку?
 — Аякже. Добре, коли режисер має свою команду, акторів, які спілкуються однією мовою, які розуміють одне одного. Адже часом зрозуміти однаково сенс слова дуже непросто. Хоча цікавим у нашій професії є те, що ти постійно з собою щось робиш, щось шукаєш: у людини всередині дуже багато всього намішано. Ми ж читаємо книжки, якимось вивчаємося і стримуємо той негатив, який у нас сидить.

— Тобто акторство може бути терапією?

— Я знаю, що в одному випадку вистава має терапевтичний ефект: коли прийшов на виставу хворий з температурою, а після вистави — вже здоровий. Адже організм концентрує свої сили. Це як на фронті: кажуть, що тоді набагато менше хворіли на ангіни, простуди, тому що перебували в екстремальному стані. Сцена — це теж свого роду екстремальний момент. Актори ж — вони люди дивні, одночасно стільки всього мусять контролювати в собі: хто після кого говорить, хто куди рухається, що відбувається за кулісами. Ми виконуємо волю режисера, я переконаний: головне — поставити всередині собі мітки, що ти виконавець ролі, що ти виконуєш чужу волю. Так, ти з режисером фантазуєш, вигадуєш, але все-таки це він ставить виставу. Я не беруся за роботу режисера, я виконую свою акторську роботу.

— Коли дивилися «Загадкові варіації», складається враження, що це акторська вистава, побудована на вашій з Вертинським взаємодії, гри...

— Те, що ви бачите у цій виставі, це все — художній кєрванік театру Андрій Федорович Білоус. П'єса Шмітта у нас в Києві вже йшла, у «Сузір'ї», там грали Сергій Джигурда і Олег Савкін. Коли п'єса потрапила на мої ясні очі, вона мені сподобалася, але я навіть не уявляв, як це зіграти так, щоб було цікаво, коли двоє людей дві години між собою розмовляють. Андрій Білоус знав, як це робити, як

Вікторія Авдеєнко та Станіслав Боклан
у виставі «Четверта сестра».
Режисер Станіслав Мойсеев. Молодий театр

Олексій Вертинський та Станіслав Боклан
у виставі «Загадкові варіації».
Режисер Андрій Білоус. Молодий театр

побудувати різні темпоритми, різні емоційні стани, він втягнув нас у свою історію. Знадобився і наш чоловічий досвід, ми ж з Олексієм Вертинським багато в собі вже за свої роки накопичили. Я не думаю, що щоразу, коли Андрій Федорович дивиться наші вистави, – а він щоразу десь тихенько сидить і дивиться, – не думаю, що він завжди задоволений нами. Глядач цієї різниці, як має бути і як є, не знає. І наше з Олексієм щастя, що ми граємо у виставі, на яку неможливо купити квиток. Ця вистава, як і багато інших, прекрасна тим, що вона щось вмикає, з глядачем щось відбувається. Це так, як моя мама сказала після «Поводиря», щоб я більше таких ролей не грав, бо вона подивилася і всю ніч не могла спати.

– Чи думаєте про глядача, коли готуєте виставу? Відчуваєте на сцені його реакцію?

– Ми виходимо під погляди трьохста людей, і порозуміння треба знайти швидко, але буває й таке, що не складається, буває важкий зал. Добре, коли виникає колективна емоція, у нас завжди надія на жінок. Але все-одно телефони дзвонять, і нічого ти з цим не поробиш. Я своїм неприємним голосом записав нагадування для глядачів. Але, на жаль, поваги нема. Коли я працював сезон в Дюссельдорфському театрі, то завважив, що там ніхто не нагадує про мобільні, однак жодного разу телефони не дзвонили.

– А в Німеччині в якому проекті працювали?

– «Нова Європа – очікування варварів?», ініційований Дюссельдорфським театром. У театрі були вистави, де грали українські та німецькі актори, польські та німецькі актори, чеські, італійські. Всі розмовляли на сцені рідною мовою. Ми грали «Перверзію» Ю. Андруховича, я виходив на сцену в ролі Стаха Перфецького. А оскільки дія відбувалася в Німеччині та Італії, то грали також італійські та німецькі актори. Всі вистави, які були у цьому проекті, були репертуарними виставами театру, і ми приїздили щомісяця до Німеччини і грали «Перверзію». Потім ми двічі показали її в Молодому театрі. Також побували на Сицилії, в Палермо, грали в театрі Гарібальді, бо там були актори з того театру. Крім мене, з українських акторів були задіяні ще Юрій Розстальний та Володя Кокотунів з нашого театру.

– Над чим працюєте нині в театрі?

– У нас уже були перемовини щодо вистави за

М. МакДонахом «Однорукий зі Спокану». П'єса складна, на мій погляд, гумор, який там є, не всім зрозумілий. Але будемо якось фантазувати. Я думаю, Андрій Федорович підбере гарну акторську компанію, якій буде цікаво і з ним працювати, і між собою.

– Що може бути викликом для вас як кіно- і театрального актора?

– Я вам одразу скажу, і про це скаже вам будь-який актор: коли ми беремося за ту чи іншу п'єсу, хоч уже й -надцятий раз, все одно ми нічого не вміємо і намагаємося нову історію зробити своєю, віднайти в собі потрібні почуття. Ми ж навчилися, хто кмітливіший, свій страх нової ролі приховувати. Насправді, якщо бути чесним, кожного разу все заново.

– А чи буває у вас протест проти ролі?

– Я готовий зіграти все. Хоча ненавиджу на сцені вульгарність та нецензурну лексику. Міцне слово, сказане в житті, – це одна річ, а зі сцени – інша. Воно викликає в людей якусь незручність в залі, мені здається. Вони не знають, як реагувати, тим більше, коли поруч багато незнайомих. Для того, щоб викликати в людини якусь емоцію, не обов'язково промовляти лайливе слово, можна своїм мовчанням викликати сильніші почуття. У театрі вже все було, були різні види, драми, методи впливу на глядача. Все повторюється.

– На камерній сцені працювали?

– На нашу мікросцену мене не кличуть. А на камерній грав: ми з Володею Чигляєвим грали «Ліфт» за Г. Пінтером. Також свого часу йшла вистава «Автобус», яку ставив Тарас Криворученко, то була, мабуть, моя перша робота в Молодому театрі. Навіть якщо глядач сидітиме на моєму носі, мені це не буде заважати. Камера в кіно теж дуже близько. Єдине, що коли ти себе бачиш на екрані, або коли чуєш свій голос, тобі завжди незручно, думаєш: невже ніхто не помічає, як ти виглядаєш і як неприємно звучить твій голос.

– У театрі такої проблеми нема.

– В театрі – нема. Зіграв – і втік (сміється). В театрі можна щось переінакшити наступного разу. В акторів взагалі виникає таке внутрішнє відчуття після зіграної вистави, що саме в цей би момент почати грати, коли твій організм

уже готовий. Ми з Олексієм Вертинським домовилися: який у нас стан буде, така сьогодні буде вистава, може, вона невесела, повільніша, швидша, ми не будемо форсувати якихось емоцій. І режисер це теж розуміє, бо ми ж не працюємо під фонограму, ми живі люди, і сьогодні ми так реагуємо на якісь подразники, і виходить органічно.

– *Робота в кіно має зовсім іншу специфіку?*

– Там нема часу на пошук. Там усе, що ти вмієш, треба швидко показати. А особливо, якщо в серіальному конвеєрі: 10–15 сцен за знімальний день, часу на роздуми немає, бо цієї миті вже переставляються локації. Тут дуже велика концентрація: треба встигнути згадати все, що вмієш, і вдати це.

– *Очікуваним був успіх «Поводиря»?*

– Якщо повернутися у 2012 рік і згадати, що відбувалося на вулиці, в політичному житті, в нашому житті в той час, то відчуття, що цей фільм вийде і буде йти без проблем, не було. Але, скажу чесно, тоді я про це не думав. Я ж відмовився спершу від запропонованої Саніним ролі: завжди намагаюся бути відвертим і чесним з людьми, які мені пропонують роботу. Мені дуже сподобався сценарій, але я себе не уявляв у тій ролі, та й знав, що домовлялися з іншим актором. Але потім мене Лесь переконав, що він знає, що зі мною робити. І почалася робота – непроста, складна. Я не робив жодних прогнозів, просто знав: мені треба зіграти роль так, щоб люди не шкодували, що мені її запропонували. До того ж, компанія, яка зібралася на знімальному майданчику, складалася з прекрасних, талановитих людей, які розуміли один одного – Сашко Кобзар, Олесь Санін, операторська група на чолі з геніальним Сергієм Михальчуком. Зокрема, від того, що побачить Михальчук, багато чого залежало: адже важливо, як тебе знімуть, як на тебе впаде світло. Фільм вийшов вчасно: саме в цей момент він був потрібний глядачам. Я не був присутній у кінотеатрах, але мені розповідали, що люди вставали, аплодували, навіть ті, які ніколи не знали, хто такі Стас Боклан чи Олександр Кобзар. Тепер фільм живе своїм життям: він десь в Естонії, потім поїде у Францію, де будуть Дні українського кіно.

– *Ви не їдете разом з фільмом?*

– Ні. Мені приємно було б, звичайно, поїздити. Але в мене робота, нормальна, звичайна театральна-серіальна робота. Щоправда, у Варшаві на фестивалі після показу фільму мене запросили до участі в польському фільмі. Кастинг-директор і режисер були на «Поводирі», мене там помітили, не було навіть жодних проб. Вони, мабуть, думали, що я хороший актор, а я робив вигляд, що так воно і є (*усміхається*). І ось я нещодавно був у Варшаві на зйомках фільму. Це історія про дядька, який приїздить до свого сина в Польщу. Я граю українця. Знімає молодий режисер, це його перше велике кіно. Польський Інститут кіномистецтва має можливість фінансово допомагати молодим режисерам. Вони готують собі кінозміну. Взагалі польське кіно сьогодні на злеті, і дай Боже їм сили. Чи буде далі у мене дружба з польським кіно, невідомо, але поки що мені цікаво працювати з людьми, які навколо тебе говорять іншою мовою.

– *У вас, мабуть, тепер чимало пропозицій?*

– У нашій державі нині мало пропозицій. Закривається багато проектів, особливо, де були інвесторами ті, яких ми зараз не любимо. Але, на щастя, канали 1+1, СТБ,

Кадр із фільму «Поводир». Режисер Олесь Санін. Україна, 2014

«Україна» починають розробляти власну кіно- і серіальну продукцію. Вона, поки що, не дуже різниться від того, що було. Та й, мені здається, приголомшувати глядача одразу не слід, треба, щоб потихеньку виникали інші історії. СТБ повертається до проекту «Коли всі дома», де я граю такого собі пришепелкуватого дідуса. Всі ці роботи – це накопичення твого вміння, професійності, підготовки. Я взагалі вважаю, що все, чим ми живемо, нас гартує. Але й не хотілося б, щоб ми були аж надто загартовані.

– *Завжди приємно, коли вмикаєш телевізор, бачити українських акторів.*

– Я, на щастя, працював з багатьма акторами – українськими, російськими, білоруськими. Якщо прибрати зірковість, просто подивитися на Лізу Боярську як актрису, чи Сергія Безрукова як актора, то розумієш, що наші актори не гірші. Просто у нас тенденція, яку хіба що розжареним залізом можна випалити: якщо про тебе десь скажуть хороші слова, тоді й удома про тебе почнуть говорити добре. Але я не втомлююся і завжди кажу: Сашко Кобзар, Дмитро Суржиков, мій брат Микола Боклан, Віталій Салій, Олексій Вертинський, Валерій Легін, Ігор Рубашкін – не можу всіх назвати, бо буде дуже великий список, – кращі. І жінки у нас – чудові актриси. Можна сміливо знімати.

– *Якби ще кіно знімали активно...*

– У нас прекрасні сценаристи, люди, які пишуть цікаві історії, у нас режисери чудові, які ще не всі виїхали, талановиті оператори. Але на кіно мусять бути кошти, законом розроблений механізм. Є ж польський приклад, російський приклад, коли все було зроблено для того, щоб кіно розвивалося. А тепер подивіться, як ця машина у них працює, як вона впливає на свідомість людей. Невже ми не можемо зробити свою таку машину, яка буде для нас і про нас?

– *Для актора як публічної людини все одно важливе визнання.*

– Слава Богу, зірковість пройшла повз мене. В наш час якщо ти медійний, то гонорарна частина трохи більша. Якщо тебе впізнають, це означає, що люди тебе знають, знають твою професію, а якщо впізнають і при цьому не б'ють, то є навіть якийсь позитив у твоїй роботі. От є у мене «Дюк» за найкращу чоловічу роль Одеського фестивалю, Пектораль. Хоча, мені здається, що були ролі вартісніші, ніж у «Хороводі любові». Мені не соромно було за роль Аметистова у «Зойчиній квартирі», за Астрова в «Дяді Вані». Я взагалі не хочу говорити про результати своєї роботи. Для мене найголовніше – оцінка людей, які переймаються тим самим, що і я. Наприклад, якщо Роман Балаян сказав, що він відкрив для себе такого актора, як я, то мені приємно, що мою роботу оцінили. Навіть якщо я і

отримаю «Людину року», хіба я не буду так само починати нову роль, все одно мені треба працювати так само, навіть більше. Адже сьогодні на мене дивляться трохи інакше: як на дядька, який мусить зіграти так, щоб ні в кого не виникло сумнівів – він відповідає тому, що про нього говорять. В цьому сенсі у мене є більша відповідальність, і завдяки фільму «Поводир» вона зміцніла і виросла, тому що мені тепер не можна грати гірше або лівою ногою щось робити. Багато залежить від того, що дружина скаже про мою роботу.

– На одній сцені з дружиною Наталією Кленіною зустрічаєтесь?

– У нас були спільні вистави – і тут, у Молодому. Але переважно багато грали в театрі в Маріуполі. Ми там часто були партнерами на сцені.

– Ви провели в Донецькому театрі десять років? Розкажіть про це.

– Бачте, я киянин, який абсолютно нормально поїхав з міста, а потім через десять років повернувся, і нічого зі мною не сталося. Багато грав. І казки, і вистави. Була співпраця з різними режисерами, адже там присутні різні театральні школи: було мало людей з української театральної школи, більше з Саратовського театрального училища, ленінградська, московська школи. Працювали чудові актори: Юрій Доронченко, Борис Сабуров, Олександр Утеганов. Театр був, мабуть, одним із найкращих російських периферійних театрів, зі своїми традиціями в трупі, і не так просто було туди й потрапити. Люди, які працювали поряд зі мною тоді, дуже вплинули на моє ставлення до професії, до театру. Один із них – Станіслав Михайлович Непряхін, актор і режисер театру, якому я дуже вдячний. Ми досі спілкуємося. Нещодавно телефонував, вітав з днем народження, розповідав, що працює над новою п'єсою, тобто попри те, що проблем там як ніде, життя в театрі триває. Мені сьогодні сказали, що ми повеземо з Олексієм Сергійовичем «Загадкові варіації» в Маріуполь у квітні. Мені буде цікаво зіграти.

– Ви пишете вірші?

– Пишу, але мало хто може похвалитися тим, що він чув, що в нього є щось записано. Читаю лише своїм друзям і сподіваюся, що вони не записують (сміється). Актор, який пише вірші, – це банально. Треба зосереджуватися або на літературі, або на театрі. Моя поезія не є професійною, але я все одно пишу, бо так висловлюю свої думки, роздуми, погляд на життя, на себе. Мені здається, в мене є самоіронія, і вона мене рятує в цьому житті.

– Як ви відпочиваєте? Знаходите час?

– Я знаходжу навіть на знімальному майданчику час, щоб відпочити: у мене в телефоні є книжка, яку читаю, є люди, з якими спілкуюся. Специфіка нашої професії в тому, що з ким би ми про що не говорили, ми розмовляємо про роботу. Єдине, що добре: у нас в сім'ї про роботу не говорять, хоча і Наталя, і я працюємо в одному театрі. Не люблю відпочивати, де багато людей, пляжі-вернісажі, я від них ховаюся. Люблю на дачі відпочивати, на Десні. Важливо, коли поруч з тобою люди, яких ти любиш. Треба робити те, що найбільше виходить. І те, що подобається. Що б я не казав про складність своєї професії, все одно найбільший сенс моего життя в тому, що я роблю. Саме це є мої моменти дотику до цього світу, до життя.

Березень, 2015

Сцена з вистави «Загадкові варіації»

Станіслав Боклан та Олексій Вертинський у виставі «Дон Жуан». Режисер Станіслав Мойсеєв. Молодий театр